

SCENARIUSZ LEKCJI

POLSKA. WĘGRY.

KONKURS NA SCENARIUSZ LEKCJI
LUB ZAJĘĆ TEMATYCZNYCH

Elżbieta Ciemięga

Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Lubaczowie
ul. Kościuszki 26, 37-600 Lubaczów, tel. : 16 632 11 53

TEMAT: „Gdy ludziom pieczęć milczenia z ust zdjęto...”- Polska – Węgry 1956 w poezji.

POZIOM KSZTAŁACENIA: szkoła ponadgimnazjalna.

PRZEDMIOT: język polski (scenariusz może być również wykorzystany na zajęciach kółka zainteresowań, wiedzy o kulturze, zajęć wychowawczych lub bibliotecznych).

JEDNOSTKA DYDAKTYCZNA: 2 x 45 minut.

UWAGI O REALIZACJI: Lekcja poświęcona jest analizie tekstów kultury w kontekście wydarzeń historycznych i doświadczeń ofiar wydarzeń 1956 roku. Zagadnienie zostało opracowane z wykorzystaniem dydaktyki interaktywnej i metod aktywizujących.

ZGODNOŚĆ Z PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ:

Zapisy w nowej podstawie programowej z języka polskiego:

- ✓ Uczeń dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne.
- ✓ Odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.
- ✓ Odczytuje rozmaite sensory dzieła.
- ✓ Dostrzega w świecie konflikty wartości (np. równości i wolności, sprawiedliwości i miłosierdzia) oraz rozumie źródła tych konfliktów.
- ✓ Nauczanie języka polskiego wpływa na wychowywanie kompetentnego, świadomego odbiorcy kultury.
- ✓ Zadania nauczyciela języka polskiego to inspirowanie refleksji o szczególnie istotnych problemach świata, człowieka, cywilizacji, kultury.

CELE OGÓLNE:

- Zapoznanie uczniów z przebiegiem wydarzeń w Polsce i na Węgrzech w 1956 roku.
- Ukazanie poezji jako skarbnicy pamięci o zrywach narodowych i ich bohaterach.
- Przybliżenie materiałów dokumentalnych IPN poświęconych wydarzeniom 1956 roku w Polsce i na Węgrzech.
- Zwrócenie uwagi na postawy i wartości walczących w 1956 roku.
- Zwrócenie uwagi na motywy wolnościowe obecne w tekstach poetyckich poświęconych wydarzeniom w Polsce i na Węgrzech.

CELE POZNAWCZE:

Uczeń potrafi:

- Analizować materiały dokumentalne i selekcjonować zawarte w nich informacje.

- Wskazać związek tekstów kultury z wydarzeniami historycznymi i doświadczeniami narodowymi.
- Odczytać motywy i symbole wykorzystywane przez twórców dla oddania treści martyrologicznych.
- Dokonać analizy przekazów dokumentalnych jako źródeł informacji o człowieku i jego zaangażowaniu w wydarzenia historyczne.
- Odczytać symbolikę postaci w kontekście wydarzeń narodowych.

CELE EMOCJONALNO – MOTYWACYJNE:

Uczeń:

- Zna przebieg wydarzeń w Polsce i na Węgrzech w 1956 roku.
- Rozumie znaczenie tekstów kultury w kultywowaniu pamięci o bohaterach minionych wydarzeń.
- Docenia wartość przekazów dokumentalnych na temat wydarzeń historycznych.
- Dostrzega związek wydarzeń historycznych z tendencjami w kulturze.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- Prezentacja multimedialna PREZI.
- Gazetka interaktywna w programie Calameo.
- Materiały dokumentalne zamieszczone na portalach IPN:
<http://ipn.gov.pl/strony-zewnetrzne/wystawy/budapeszt56/index.html>
<http://www.czerwiec56.ipn.gov.pl/>
- Teksty wierszy Z. Herberta, K. Iłakowiczówny, F. Fenikowskiego, J. Hordyńskiego.
- Elektroniczne i papierowe karty pracy dla uczniów.

POMOCE DYDAKTYCZNE:

- 4 komputery z dostępem do Internetu.
- Rzutnik multimedialny lub tablica interaktywna.
- Program PREZI.
- Program Publisher 2007.
- Program CALAMEO.

METODY PRACY:

- Wykład z elementami dyskusji i prezentacji multimedialnej.
- Praca w grupach.
- Ćwiczenia interaktywne.

BIBLIOGRAFIA:

1. A. Dębska, *Czerwiec 1956 w poezji*, NAPIS, seria VI/2000 [on-line], dostępny w Internecie:
http://www.napis.edu.pl/pdf/Napis006_artykuly/NAPIS-2000_SERIA-VI_s273-281_Agnieszka-Debska.pdf
2. A. Dębska, *Obywatele kraju znającego wagę i cenę wolności" piszą wiersze o węgierskim październiku*, NAPIS 7/2001 [on-line], dostępny w Internecie:
http://bazhum.muzhp.pl/media//files/Napis_Pismo_poswiecone_literaturze_okolicznosciowej_i_uzytkowej/Napis_Pismo_poswiecone_literaturze_okolicznosciowej_i_uzytkowej-r2001-t7/Napis_Pismo_poswiecone_literaturze_okolicznosciowej_i_uzytkowej-r2001-t7-s539-543/Napis_Pismo_poswiecone_literaturze_okolicznosciowej_i_uzytkowej-r2001-t7-s539-543.pdf
3. S. Drajewski, *Poezja powstańcza*, Głos Wielkopolski nr 148/2005 [on-line], dostępny w Internecie: <http://www.e-teatr.pl/pl/artykuly/127378.html>
4. *Literatura przełomów politycznych 1956, 1968, 1981 : antologia w opracowaniu szkolnym* , opr. K. Heska – Kwaśniewicz, Katowice 2000.
5. *Październik '56*, Warszawa 1987.
6. *Poznański czerwiec 1956*, red. J. Maciejewski, Z. Trojanowiczowa, Poznań 1990.
7. *Poznański czerwiec '56* [on-line], dostępny w Internecie:
<http://dzieje.pl/aktualnosci/poznanski-czerwiec-56>
8. J. Ptasinski, *Wydarzenia poznańskie czerwiec 1956*, Warszawa 1986.
9. *Rocznica węgierskiej rewolucji 1956 roku* [on-line], dostępny w Internecie:
<http://dzieje.pl/aktualnosci/rocznica-wegierskiej-rewolucji-1956-roku>
10. N. Wójtowicz, *Solidarność polsko – węgierska '56 w relacjach prasy* [on-line], dostępny w Internecie:
http://www.opoka.org.pl/biblioteka/I/IH/polak_wegier.html
11. Zdjęcia: <https://pixabay.com/pl/>

PRZEBIEG LEKCJI:

CZEŚĆ WSTĘPNA:

1. Przedstawienie zagadnienia będącego tematem lekcji. Rozmowa z uczniami na temat wydarzeń w Polsce i na Węgrzech w 1956 roku na podstawie publikacji , przygotowanej przez nauczyciela. [Publikacja została wykonana w programie Calameo i dostarczona uczniom na kilka dni przed planowaną lekcją w formie elektronicznej i w wersji papierowej].

BEZPOŚREDNI LINK DO PUBLIKACJI INTERAKTYWNEJ:

<https://en.calameo.com/read/001949549f98495297136> {aby link działał poprawnie, należy go skopiować i wkleić do przeglądarki}

POLSKA – WĘGRY 1956

Revolucja węgierska 1956 roku - chronologia wydarzeń

13 czerwca 1953

Po śmierci Stalina stalinowski dogmatyk Matyas Rakosi na życzenie nowych władz sowieckich rezygnuje ze stanowiska premiera Węgier, którym zostaje bardziej pragmatyczny Imre Nagy. Rakosi zachowuje jednak stanowisko sekretarza generalnego Węgierskiej Partii Pracujących (WPP), co daje mu pozycję osoby nr 1 w hierarchii politycznej kraju. Nagy rozpoczyna reformy, m.in. ogranicza obciążenia rolników i demokratyzuje życie publiczne.

18 kwietnia 1955

W rezultacie zabiegów Rakosiego Nagy zostaje zdymisjonowany ze stanowiska premiera (objął je stalinowiec Andras Hegedues), a także wykluczony z kierownictwa WPP.

Pod koniec roku pozbawiono go także członkostwa partii. Część wprowadzonych przez Nagya reform ulega zahamowaniu, ale na skutek rozluźnienia kontroli nad społeczeństwem i dopuszczenia wewnętrznej krytyki w WPP przywrócenie stalinizmu jest już niemożliwe.

18 lipca 1956

Na polecenie wicepremiera ZSRR Anastasa Mikojana Rakosi rezygnuje ze stanowiska I sekretarza. Jednak kierownictwo partii przejmuje wyznaczony przez niego następcą, stalinowiec Ernoe Geroe. W społeczeństwie węgierskim nasila się wolnościowy ferment, wspomagany doniesieniami z Polski, gdzie po czerwcowych wydarzeniach poznańskich postępuje liberalizacja reżymu.

6 października 1956

Uroczysty pogrzeb Laszlo Rajka, b. ministra spraw zagranicznych straconego w 19-9 roku po procesie pokazowym i zrehabilitowanego w 1954 r., przeraża się w demonstrację z udziałem 200 tys. osób.

16 października 1956

Studenci w mieście Szeged reaktywują zakazane przez reżym Rakosiego demokratyczne stowarzyszenie studenckie, do którego zaczynają przystępować także studenci z innych miast. 20 października formułują listę demokratycznych żądań.

22 października 1956

Na politechnice w Budapeszcie odbywa się wielkie zgromadzenie studentów z różnych uczelni. Uczestnicy uchwalają 16 postulatów pod adresem władz - na czele listy są żądania natychmiastowego opuszczenia kraju przez wojska radzieckie, powołania nowego rządu z Nagym jako premierem, wolnych wyborów i wprowadzenia systemu wielopartyjnego. Studenci postanawiają jednocześnie przyłączyć się do wiecu poparcia dla polskich przemian, jaki Węgierski Związek Pisarzy zwołał na następną dzień pod pomnikiem Józefa Bema w Budapeszcie.

2. Ukazanie roli poezji w wydarzeniach historycznych. Prezentacja multimedialna w programie Prezi, z komentarzem nauczyciela, przedstawiająca najważniejsze dokonania twórcze, dotyczące wydarzeń w Polsce i na Węgrzech w 1956 roku.

Link do prezentacji:

http://prezi.com/ptgcv25iypwa/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0

share

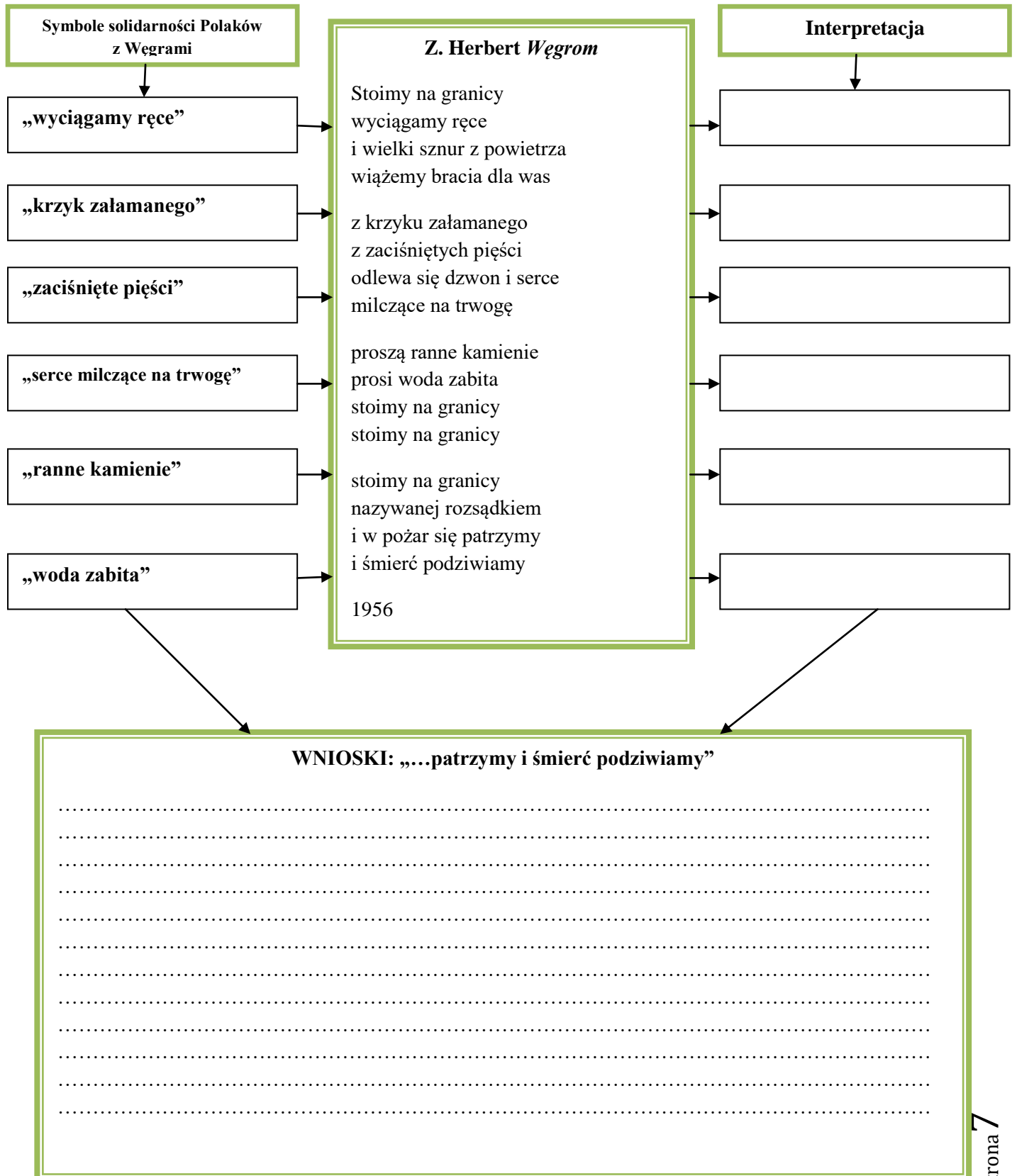
The screenshot shows a Prezi presentation in a web browser. The browser's address bar displays the URL: https://prezi.com/ptgcv25iyypwa/czerwiec-1956-polska-wegry-w-poezji/?utm_campaign=share&utm_medium=copy. The Prezi navigation bar at the top includes the logo, 'MY PREZIS', 'EXPLORE', 'LEARN & SUPPORT', 'GO PRO!', and the user name 'Elusz S.'. The main content area features a Prezi diagram with a central box labeled 'Czerwiec 1956 (Polska - Węgry) w poezji' and several circular nodes connected by lines, each containing text and images. Below the diagram is a navigation bar with arrows and a settings icon. At the bottom of the Prezi interface, there are buttons for 'Edit', 'Present remotely', 'Download', 'Save a copy', 'Share', 'Embed', 'Public & reusable', and a trash icon. The title 'Czerwiec 1956 (Polska - Węgry) w poezji' and the text 'No description' are visible below the buttons. The Windows taskbar at the bottom shows the system tray with the date '2016-05-30' and time '19:28'.

WŁAŚCIWA CZĘŚĆ LEKCJI:

1. Podział klasy na 4 grupy nominalne (każda grupa wybiera swojego lidera, który będzie kierował pracą oraz zaprezentuje na koniec jej efekty na forum klasy).
2. Każda grupa otrzymuje dostęp do komputera z umieszczonym w nim folderem, zawierającym karty pracy dla grup, teksty- załącznik nr 2, otrzymują także karty w wersji papierowej.
3. Zadaniem grup jest odczytanie przesłania wierszy dotyczących wydarzeń 1956 roku w Polsce i na Węgrzech oraz odniesienie wniosków z interpretacji do analizy materiałów dokumentalnych, zamieszczonych na portalach IPN . Dwie grupy pracują nad tekstami poświęconymi wypadkom w Poznaniu, dwie nad tekstami poświęconymi wydarzeniom na Węgrzech.
4. Polecenia dla grup - **KARTY PRACY:**

GRUPA I

Zanalizujcie wiersz Z. Herberta „*Węgrom*” jako wyraz solidarności Polaków z Węgrami. Wnioski z interpretacji odnieście do materiałów dokumentalnych IPN.

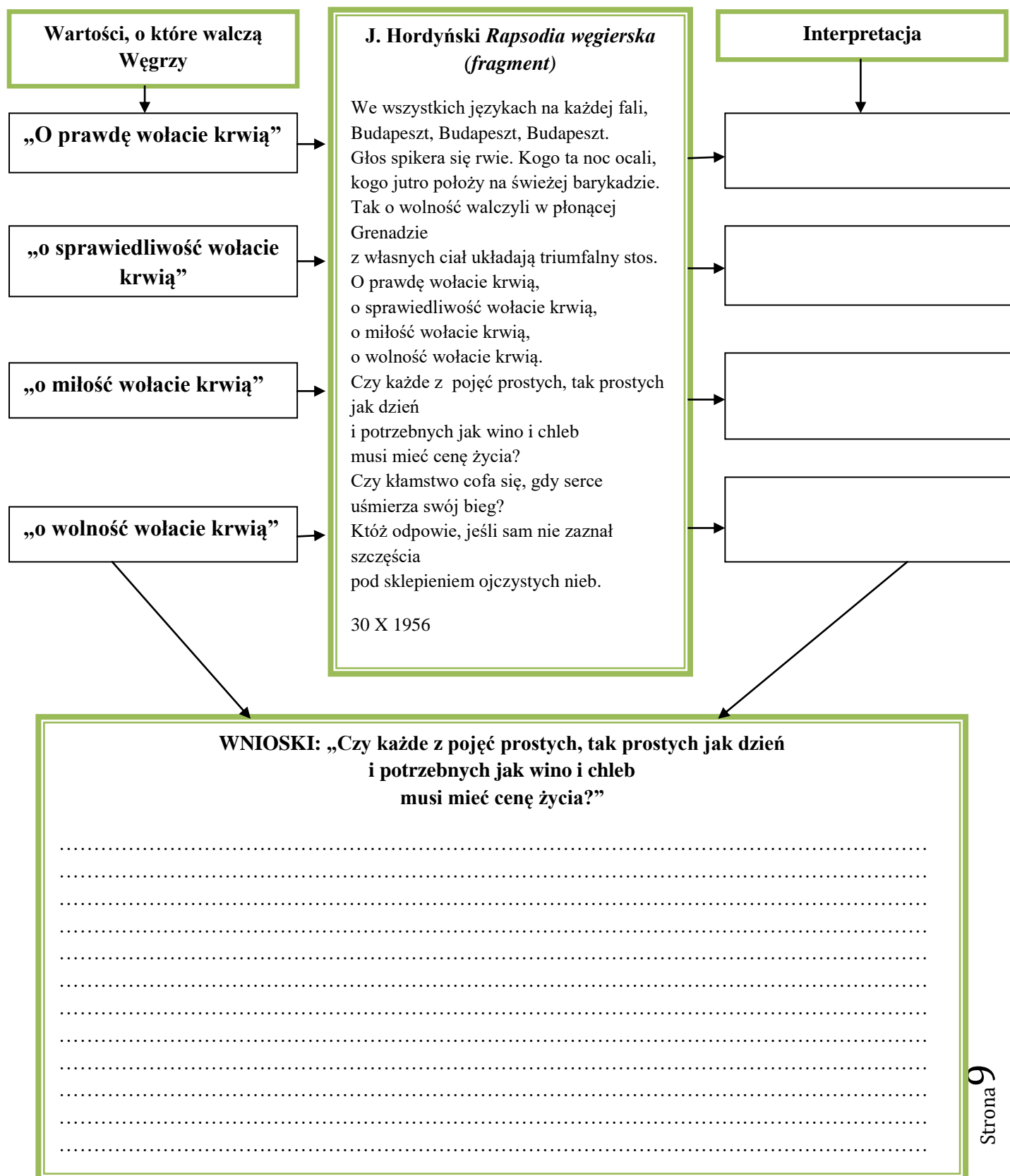

GRUPA II

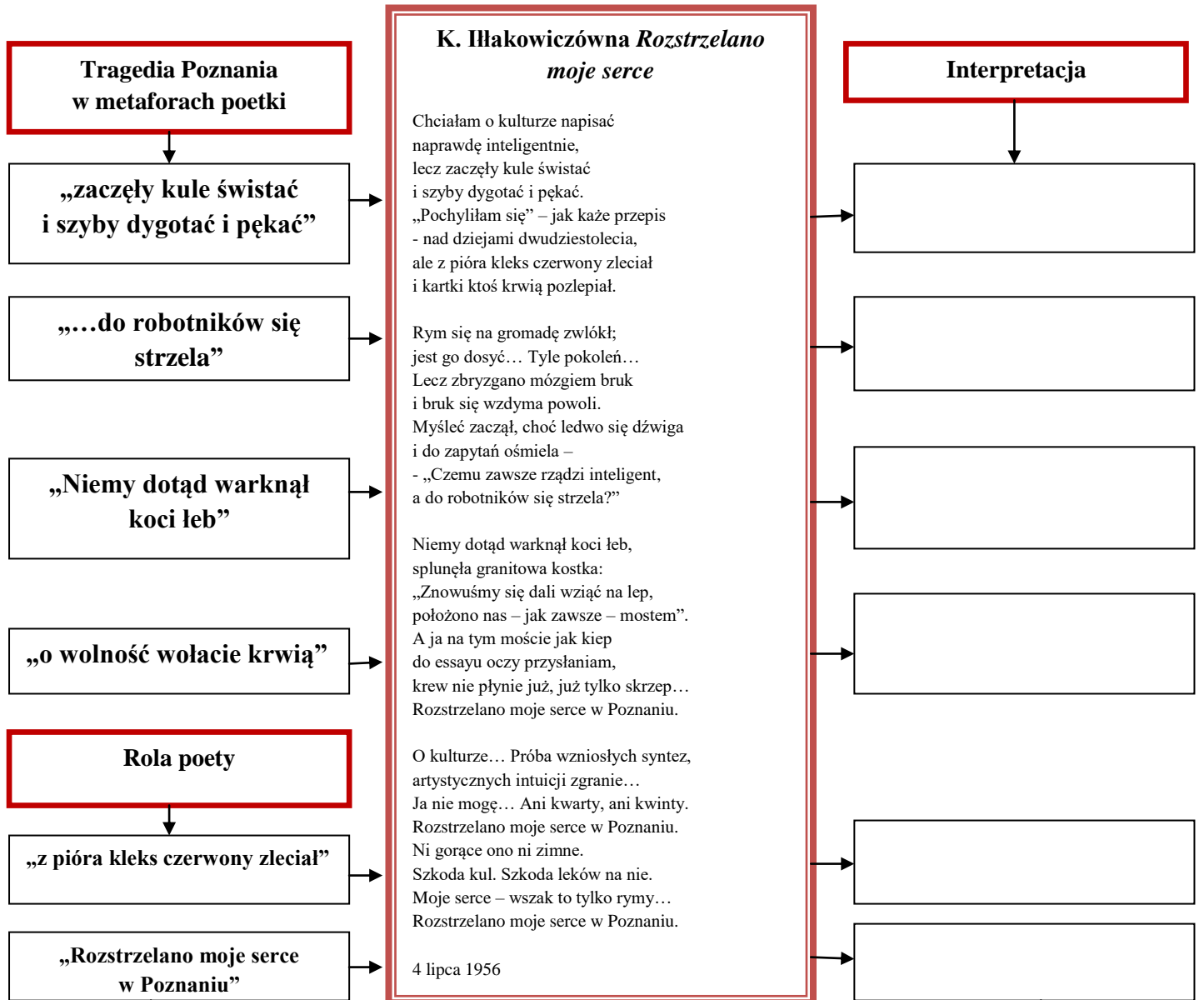
Zanalizujcie fragment wiersza J. Hordyńskiego „*Rapsodia węgierska*” zwracając uwagę na wartości, o które walczili Węgrzy. Wnioski z interpretacji odnieście do materiałów dokumentalnych IPN.

GRUPA III

Zanalizujcie wiersz K. Iłakowiczówny „*Rozstrzelano moje serce*” zwracając uwagę na metaforyczny wymiar tragedii Poznania 1956. Wnioski z interpretacji odnieście do materiałów dokumentalnych IPN.

WNIOSKI: „Szkoda leków na nie. [...] Rozstrzelano moje serce w Poznaniu.”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

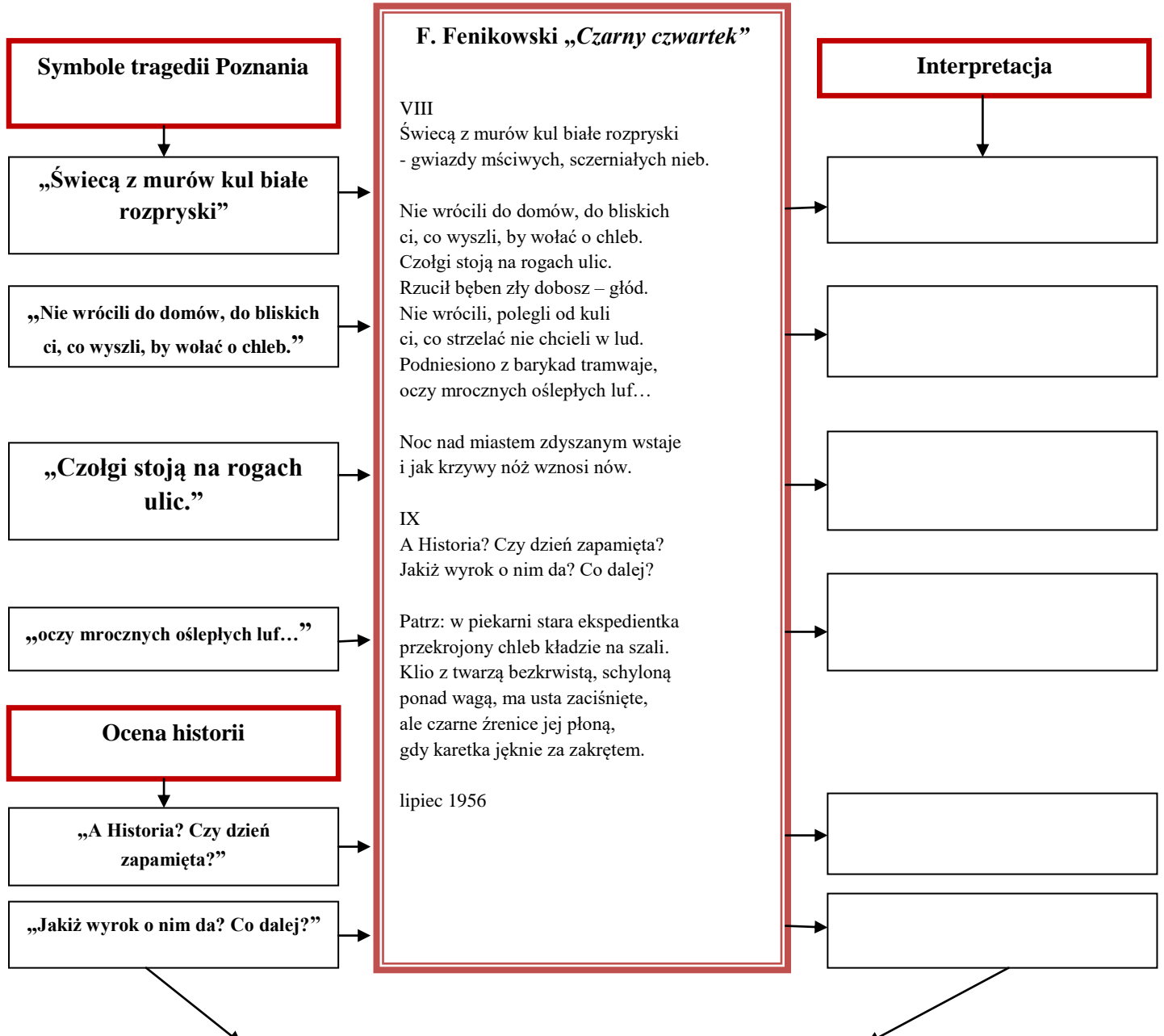
.....

.....

GRUPA IV

Zanalizujcie wiersz F. Fenikowskiego „Czarny czwartek” fragm.. VIII, IX, zwracając uwagę na symbole tragedii Poznania 1956. Wnioski z interpretacji odnieście do materiałów dokumentalnych IPN.

WNIOSKI: „Noc nad miastem zdyszany wstaje [...] polegli od kuli ci, co strzelać nie chcieli w lud. [...] ale czarne źrenice jej płoną [Klio]”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KOŃCOWA CZĘŚĆ LEKCJI:

- 1. Sprawozdanie liderów z pracy grup. Rozmowa na temat znaczenia obydwu zrywów narodowych i ich oceny przez potomnych.**
- 2. Ocena prac grup.**

Praca domowa:

Powróćcie do portalu: <http://www.czerwiec56.ipn.gov.pl/> , wybierzcie zakładkę: „Multimedia” i napiszcie krótkie sprawozdanie z wysłuchania lub obejrzenia wybranego materiału.